

Program
Policy
Handlingsplan

Riktlinje

Riktlinjer för biståndsbedömning enligt socialtjänstlagen inom äldrenämndens verksamhetsområde

BESLUTAD AV ÄLDRENÄMNDEN 2020-12-15

DNR: ÄN 2020/01063-1.3.2

VÄSTERÅS STAD

Innehåll

Allmänt om bistånd enligt socialtjänstlagen (SoL).....	4
Äldreomsorgens värdegrund	4
Äldrenämndens målgrupp och ansvarsområde	4
Syfte med riktlinjerna	4
Skälig levnadsnivå	5
Informationsskyldighet	5
Tidsbegränsning och uppföljning	5
Kommunens ansvar för medborgare.....	6
Bosättningskommun	6
Vistelsekommun	6
Kommunens ansvar för insatser till EU/EES medborgare	7
Rätten till bistånd	7
Akut nödsituation	7
Personer som är bosatta i Sverige men vistas utomlands	8
Lag om nationella minoriteter och minoritetsspråk	8
FÖRVALTNINGSOMRÅDEN	8
SÄRSKILT BOENDE FÖR FINSKA KRIGSINVALIDER	8
Stöd till anhöriga som vårdar en närstående i hemmet.....	8
Övriga bestämmelser att ta hänsyn till.....	9
Barnkonventionen	9
Lag om valfrihet (LOV) vid stöd i ordinärt boende	9
Insatser vid hushålls-gemenskap	10
Brukarinflytande	10
Brukarinflytandet avseende omfördelning av insatser	10
Anhöriganställningar	10
Bistånd i ordinärt boende.....	11
Hemtjänst	11
SERVICE	11
PERSONLIG OMVÅRDNAD	11
Personlig vård	12
Förflyttning	12
Tillsyn	12
Program	uttrycker värdegrunder och förhållningssätt för arbetet med utvecklingen av Västerås som ort inklusive koncernen Västerås stad
Policy	uttrycker värdegrunder och förhållningssätt för arbetet i koncernen Västerås stad
Handlingsplan	anger strategier och konkreta åtgärder för att nå den politiska viljeinriktningen och fastställda mål på olika nivåer i organisationen
Riktlinje	säkerställer ett riktigt agerande och en god kvalitet i handläggning och utförande i koncernen Västerås stad

Aktivitet	13
Ledsagning	13
Motiverande ledsagning	14
Avlösning	14
Egenvård	14
Palliativ vård	15
Service.....	15
Bostadens skötsel	15
STÄDNING	15
TVÄTT	16
Inköp	16
Hushållsgöromål	16
Mat i ordinärt boende	16
Bank-post-apoteksärenden	16
Trygghetslarm	17
Skötsel av husdjur	17
Månadsbidrag	17
Dagverksamhet.....	17
Boendestöd.....	18
Korttidsplats.....	18
Kriterier för att bevilja korttidsplats	18
PRIORITERINGSORDNING KORTTIDSVERKSAMHET	19
Korttidsplats för personer i behov av palliativ vård i livets slut	19
Akut behov av korttidsplats	19
Inskrivning inom slutna vård under vistelse på korttidsenhet	19
Växelvårdsplats	19
Trygghetsplats	19
Korttidsplats/ växelvårdsplats/trygghetsplats för personer med demenssjukdom	20
Särskilt boende	20
Vid anvisning av ledig lägenhet i särskilt boende prioriteras enligt nedan:	22
Kriterier för att bevilja medflytt till särskilt boende	22
Erbjudande om särskilt boende under vistelse på korttidsplats	23
Parbo-garanti	24

Allmänt om bistånd enligt socialtjänstlagen (SoL)

Äldreomsorgens värdegrund

”Omsorg om äldre ska inriktas på att äldre personer får leva ett värdigt liv och känna välbefinnande. Äldrenämnden ska verka för att äldre människor får möjlighet att leva och bo under trygga förhållanden och ha en aktiv och meningsfull tillvaro i gemenskap med andra”.

Vissa begrepp och principer som ska vara vägledande för individuellt inriktade insatser framgår i lagstiftningen. Verksamheten ska bland annat präglas av en helhetssyn som beaktar individens totala situation och omgivning. Frivillighet och självbestämmande ska vara vägledande vid handläggning av ett enskilt ärende, och vid utförandet av insatsen. Det innebär att det är den enskilde själv som bestämmer om han eller hon ska ta emot erbjudande om en viss social tjänst.

Äldrenämndens målgrupp och ansvarsområde

Äldrenämnden ansvarar för insatser till personer som fyllt 65 år och personer yngre än 65 år med demenssjukdom. Nämndens ansvarsområde omfattar hemtjänst, dagverksamhet, korttidsplatser och särskilda boenden.

Den ekonomiska fördelningen mellan äldrenämnden och nämnden för funktionshindrade, innebär att äldrenämnden ansvarar för all hemtjänst och nämnden för funktionshinder för allt boendestöd enligt Socialtjänstlagen.

Syfte med riktlinjerna

Syftet med riktlinjerna är att skapa ett enhetligt synsätt vid bedömningar och att medborgarnas ansökningar ska behandlas lika och att omfattning bedöms på samma sätt oavsett handläggare.

Riktlinjerna utgår från socialtjänstlagen. Riktlinjerna förhåller sig till aktuell rättspraxis, förarbeten till gällande lagar och bindande föreskrifter från Socialstyrelsen.

Riktlinjerna är vägledande och gäller aldrig utan undantag. En helhetsbedömning av den enskildes totala situation måste alltid göras i varje enskilt fall. Ytterst är det dock alltid den enskildes behov av stöd och hjälp som är avgörande vid beslut om insats.

Till socialtjänstens uppgifter hör att på olika sätt försöka motivera den enskilde att ta emot hjälp eller en insats.

Den enskilde som på grund av fysiska, psykiska, sociala och/eller existentiella behov behöver hjälp och stöd i den dagliga livsföringen och som inte själv kan tillgodose sina behov eller få dem tillgodosedda på annat

sätt har enligt socialtjänstlagens 4 kap 1 § rätt till bistånd för sin försörjning och för sin livsföring i övrigt.

Socialtjänsten får aldrig ta över ansvaret från den enskilde utan arbetet ska inriktas på att den enskilde i möjligaste mån behåller ansvaret eller tar tillbaka ansvaret för den egna situationen. Insatserna syftar till att stärka den enskildes förmåga till ett självständigt liv.

Skälig levnadsnivå

Den enskilde ska genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Det innebär inte bara en nivåbestämning utan ger också uttryck för vilken form av insats, vård och stödformer som kan komma i fråga.

Vid bedömning av vilken insats som kan komma ifråga måste en sammanvägning göras av olika omständigheter såsom den önskade insatsens lämplighet som sådan, kostnaderna för den önskade insatsen i jämförelse med andra insatser samt den enskildes önskemål. Det finns inte någon obegränsad frihet för den enskilde att välja sociala tjänster oberoende av kostnad (prop. 00/01, RÅ 1986 ref 175).

Ansökan om bistånd för insatser i ordinärt boende avslås, eller utökade insatser nekas, i ärenden när behovet av insatser är omfattande, en skälig levnadsnivå inte kan tillförsäkras och kostnaderna för de sammantagna insatserna för kvarboende väsentligen överskrider den för särskilt boende/korttidsplats.

I begreppet skälig levnadsnivå ingår det för den som har beviljats, eller beviljas, särskilt boende, att kunna fortsätta sammanbo med sin make/maka, sammanboende eller registrerad partner oavsett olika omsorgsbehov.

Informationsskyldighet

Biståndshandläggarna ska i samband med handläggningen informera om utbudet av övriga relevanta samhällstjänster såsom mötesplatser/träffpunkter, dagverksamheter, anhörigstöd, fixartjänster (Arosfixare), frivilligorganisationer och hushållsnära tjänster.

Kommun har informationsskyldigheten även till personer som har behov av insatser, men inte är motiverade att ta emot stöd.

Tidsbegränsning och uppföljning

Enligt handläggning och dokumentation inom socialtjänsten anses det vara lämpligt att tidsbegränsa besluten om behovet av insatserna antas kunna förändras över tid. Däremot anses det mindre lämpligt att tidsbegränsa andra former av insatser, exempelvis beslut om särskilt boende.

- Biståndsbeslut, förutom dem som avser särskilt boende, månadsbidrag och trygghetslarm ska tidsbegränsas regelmässigt.
- Biståndsbesluten ska följas upp i god tid innan det upphör att gälla.
- Enskild med beviljade insatser och som har erbjudits särskilt boende, kan erhålla insatserna som längst fram till och med *inflyttningsdatum* till det särskilda boendet enligt hyreskontrakt.
- I samband med beslut om särskilt boende avslutas insatserna daglig sysselsättning, boendestöd och kontaktperson. (Beviljat av nämnden för personer med funktionsnedsättning)

Kommunens ansvar för medborgare

Bosättningskommun

Med bosättningskommun avses i 2 kap. 3 § SoL den kommun där den enskilde är stadigvarande bosatt, eller annan kommun, om den enskilde har starkast anknytning till den kommunen.

Det är bosättningskommunen som ansvarar för stöd och hjälpinsatser för enskilda, oavsett om han eller hon tillfälligt eller under en längre tid vistas i en annan kommun. Det kan exempelvis gälla vid semestrar när man vistas i sin sommarstuga under olika perioder av året.

Vistelsekommun

Äldre personer har rätt till stöd och hjälpinsatser vid vistelse under en kortare tid i en annan kommun, t.ex. vid semester eller vistelse i sin sommarstuga under olika perioder under året (prop. 2010/11:49 s. 32).

Vistelsekommunen är skyldig att på begäran av bosättningskommunen bistå med utredning och verkställighet i vissa fall. Bosättningskommunen ersätter vistelsekommunen för hjälp med verkställighet enligt den ersättningsnivå som bosättningskommunen tillämpar.

Ansökan om bistånd inför flytt till annan kommun

En person som önskar flytta till en annan kommun och till följd av ålderdom, funktionsnedsättning eller allvarlig sjukdom har ett varaktigt behov av omfattande vård- och omsorgsinsatser och därför inte kan bosätta sig där, utan att inflyttningskommunen bistår med behövliga insatser, får hos den kommunen, enligt 2 kap. 8 § socialtjänstlagen, ansöka om sådana insatser.

En sådan ansökan ska behandlas som om den enskilde var bosatt i inflyttningskommunen. Det förhållandet att den sökandes behov är tillgodosedda i hemkommunen får inte beaktas vid bedömningen av ansökan. På begäran av inflyttningskommunen är hemkommunen skyldig att bistå med

den utredning som kan behövas för bedömningen av ansökan. En prövning ska först göras om personen tillhör dem med rätt att söka bistånd i en annan kommun. Om den enskilde tillhör gruppen görs en sedvanlig biståndsbedömning i enlighet med inflyttningskommunen riktlinjer. Om den enskilde inte uppfyller kriterierna görs ett avslag där motiveringen framgår.

Asylsökande

Enligt lagen om mottagande av asylsökande m fl, LMA har asylsökande inte rätt till insatser enligt socialtjänstlagen 4 kapitlet 1 §. Personer som omfattas av denna lag hänvisas till den anläggning personen är inskriven.

Kommunens ansvar för insatser till EU/EES medborgare

Rätten till fri rörlighet inom unionen och rätten till likabehandling är två grundläggande principer i EU-rätten. Det s.k. rörlighetsdirektivet innehåller bestämmelser om rätten till inresa och vistelse i andra medlemsstater för samtliga EU-medborgare.

Rätten till likabehandling innebär att EU/EES-medborgare som bedöms ha uppehållsrätt i Sverige har rätt till socialt bistånd och andra sociala förmåner på samma villkor som svenska medborgare. Rätten till likabehandling vid ansökan om bistånd är inte lika långtgående för alla EU/EES-medborgare.

Rätten till bistånd

För socialtjänsten innebär EU-rättens likabehandlingsprincip att en EU/EES-medborgare eller familjemedlem som bedömts ha uppehållsrätt i Sverige, har rätt till bistånd på samma villkor som svenska medborgare.

Akut nödsituation

Personer som inte bedöms ha hemvist i en kommun där de tillfälligt vistas, har bara rätt till bistånd för att avhjälpa en akut nödsituation som inte går att lösa på annat sätt.

Vad som är nödvändig hjälp för att avhjälpa en akut nödsituation, måste socialtjänsten bedöma i varje enskilt fall.

Nordiska medborgare

I den nordiska konventionen om socialt bistånd och sociala tjänster finns bestämmelser som påverkar de nordiska ländernas lagstiftning om socialt bistånd och sociala tjänster.

Medborgare i ett nordiskt land som lagligen vistas tillfällig eller är lagligen bosatt i ett annat nordiskt land, ska likställas med landets egna medborgare när landet tillämpar lagstiftning som omfattas av konventionen. Likställighet gäller för allt socialt bistånd och alla sociala tjänster.

Personer som är bosatta i Sverige men vistas utomlands

När en person som ansöker om bistånd vistas utom landets gränser utan att vara bosatt utomlands, har högsta förvaltningsdomstolen uttalat att det inte betyder att hemkommunen är fri från ansvar enligt SoL (RÅ 1987 ref 174).

Lag om nationella minoriteter och minoritetsspråk

Den 1 januari 2010 instiftades lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Lagen ersätter lagarna om rätt att använda samiska respektive finska och meänkieli hos förvaltningsmyndigheter och domstolar. Lagen innehåller främst utökade rättigheter för samer, sverige-finnar och tonedalingar, men även minoriteterna judar och romer ges ett visst ökat inflytande.

FÖRVALTNINGSOMRÅDEN

Västerås stad är en av fler kommuner som ingår i förvaltningsområdet för finska. Enskilda har rätt att använda finska vid sina muntliga och skriftliga kontakter med en förvaltningsmyndighet i Västerås. Detta gäller i ärenden i vilka den enskilde är part eller ställföreträdare för part, om ärendet har anknytning till Västerås stad.

Om den enskilde använder finska i ett sådant ärende, är myndigheten skyldig att ge muntligt svar på samma språk. Enskilda som saknar juridiskt biträde har dessutom rätt att på begäran, få en skriftlig översättning av beslut och beslutsmotivering i ärendet på finska. Myndigheten ska även i övrigt sträva efter att bemöta de enskilda på dessa språk.

SÄRSKILT BOENDE FÖR FINSKA KRIGSINVALIDER

För finska krigsinvalider framgår av cirkulär (2001:86) att Statskontoret i Finland alltid ersätter, oberoende av invaliditetsgrad, kostnaderna som orsakats av en godkänd krigsskada. Detta gäller även för finska krigsinvalider boende i Sverige.

Stöd till anhöriga som vårdar en närstående i hemmet

Enligt 5 kap. 10 § socialtjänstlagen ska ansvarig nämnd erbjuda stöd för att underlätta för de personer som vårdar en närstående som är långvarigt sjuk, eller äldre alternativt som stödjer en närstående med funktionshinder.

Närstående är enligt lagen den som vårdas. Anhörig är den som stödjer och vårdar den närstående. Utgångspunkten för biståndsbedömningen är den som vårdas och den anhöriges behov av avlastning i omvårdnadsarbetet. Det är den som vårdas som får beslut om insatsen.

Övriga bestämmelser att ta hänsyn till

Barnkonventionen

FN konventionen om barnets rättigheter

FN:s konvention om barnets rättigheter, oftast kallad barnkonventionen, blev svensk lag 1 januari 2020. Lagstiftningen är det främsta instrumentet för att garantera att barnets rättigheter tillgodoses i verksamheter, beslut och åtgärder som rör det enskilda barnet och barn som kollektiv. Lagstiftningen ska främja och skydda barnets rättigheter på ett effektivt sätt.

Det skärper kraven på att leva upp till barnets rättigheter genom att den systematiska prövningen av barnets bästa ska utredas och belysas i kommunens samtliga ärenden och beslut.

Föräldrar med funktionsnedsättningar som behöver stöd

När en person med funktionsnedsättning som har vårdansvar för barn ansöker om bistånd enligt socialtjänstlagen är det viktigt att beakta behovet och utformningen av insatsen även ur ett barnperspektiv. Ur ett barns perspektiv är det angeläget att begränsa antalet personer som ger omvårdnad, stöd och service i den enskildes hem.

Anmälningsskyldighet vid oro för barn

Myndigheter vars verksamhet berör barn och ungdomar samt andra myndigheter inom socialtjänsten är enligt socialtjänstlagen skyldiga att genast anmäla till individ- och familjenämnden om de i sin verksamhet får kännedom om något som kan innebära att den behöver ingripa till ett barns skydd. Denna skyldighet omfattar även verksamhet enligt LSS.

Anmälningsskyldigheten innebär att sekretessen mellan olika verksamheter bryts. Anmälan ska göras till individ- och familjenämnden för utredning av barnets behov och situation.

Lag om valfrihet (LOV) vid stöd i ordinärt boende

Biståndshandläggaren ska sakligt och objektivt informera om aktuella utförare av tjänster enligt LOV.

För hemtjänst, boendestöd, ledsagarservice och avlösarservice har den enskilde rätt att välja vilken utförare som ska utföra den beviljade insatsen.

Om den enskilde (eller företrädare) inte vill, eller kan, välja utförare ges uppdraget till icke-valsutföraren. Den enskilde har rätt att byta utförare.

Vald utförare ska verkställa beställda insatser inom 24 timmar från mottagen beställning

Vid omval kontaktar den enskilde biståndshandläggaren. Biståndshandläggaren kontaktar innevarande- och ny utförare. Byte sker efter att biståndshandläggaren har fått information om att den enskilde vill ha en

förändring. Uppsägningstiden är en vecka från det att biståndshandläggaren har fått vetskap om att byte ska ske. Byte av utförare sker 7 vardagar efter den enskildes omval.

Insatser vid hushållsgemenskap

Enligt äktenskapsbalken har makar ett gemensamt ansvar för hem och barn och ska i samråd verka för familjens bästa. Det innebär att hemmets skötsel som att städa, handla, laga mat och liknande uppgifter är makarnas gemensamma ansvar. Finns flera personer, exempelvis hemmavarande barn eller annan närstående, i hushållet ska samtligas förmåga att kunna utföra hushållsgemensamma insatser bedömas i utredningen. Underårigas förmåga att bidra ska utredas i förhållande till mognad och ålder.

Om båda makarna/sammanboende har gjort en ansökan om bistånd, utreds behovet för var och en. De ska alltid ha varsitt beslut om båda har ansökt om insatser. Om bara den ene har behov avslås ansökan med hänvisning till att man hjälps åt i en hushållsgemenskap.

- Vid hushållsgemenskap: en sammantagen bedömning görs när ett sammanboende par, samtliga vuxna i hushållet, har ansökt om insatser. Behovet utreds för var och en och insatsen delas.

Brukarinflytande

Utföraren ska ha sådan flexibilitet, så att den enskilde med kort varsel kan byta insatser. Ett gynnande biståndsbeslut visar vilka insatser som den enskilde har beviljats.

Brukarinflytande innebär att inom ramen för biståndsbeslutet, har den enskilde stort inflytande över insatserna, hur stödet ges samt vid vilken tidpunkt detta ska ske.

- Brukarinflytande gäller de insatser som finns inom biståndsbeslutet.

Brukarinflytandet avseende omfördelning av insatser

Beslut om insatser för dagliga behov avseende personlig omvårdnad, kan inte omfördelas till färre dagar än vad biståndsbeslutet avser.

Utförandet av beviljade insatser kan inte omfördelas från dagtid till natt eller tvärtom.

Anhöriganställningar

Biståndshandläggaren beviljar inte anhöriganställningar. Det avgörandet ligger i verkställigheten det vill säga hos utföraren.

Anhöriga som saknar adekvat utbildning och enbart arbetar hos en eller flera närstående, får enbart anställas för serviceinsatser och egenvård.

Bistånd i ordinärt boende

Hemtjänst

Hemtjänst innebär bistånd i form av service och personlig omvårdnad i den enskildes bostad eller motsvarande. Biståndet ges i form av fysiska hembesök eller med stöd av teknik. Teknik omnämns i detta dokument som digitala lösningar.

Hemtjänst kan utföras under dygnets alla timmar i form av punktinsatser. Det kan vara täta och återkommande behov. Det är inte möjligt att bevilja en enskild att ha hemtjänstpersonal hos sig hela tiden hela dygnet. Mot den bakgrunden bedöms det ej rimligt att bevilja hemtjänst i kombination med andra insatser som innebär att kostnaden överskrider kostanden för en plats på särskilt boende. I sådant fall erbjuds istället plats på korttidsenhet/särskilt boende.

Om en person, som ej har hemtjänst beviljad sedan tidigare, får akut behov av hemtjänst under kvällar, nätter eller helger är sjuksköterska vid Västerås stad vård och omsorgs hemsjukvård samt sjuksköterska vid Zethelius och Gryta korttidsenheter delegerade att bevilja detta. Närmast påföljande vardag ska biståndshandläggare informeras för vidare handläggning.

SERVICE

Med service avses praktisk hjälp med bostadens skötsel, hjälp med inköp, stöd till post, bank och läkare etc., tillredning av måltider samt distribution av färdiglagad mat.

PERSONLIG OMVÅRDNAD

Enligt Socialstyrelsens termbank avser personlig omvårdnad de insatser som behövs utöver service, för att tillgodose fysiska, psykiska och sociala behov.

Personlig omvårdnad kan innebära hjälp med eller stöd för att kunna äta och dricka, klä sig och förflytta sig, sköta personlig hygien, egenvård eller andra insatser för att den enskilde ska känna sig trygg och säker i det egna hemmet.

Gångträning, smörjning av kroppsdel, stödstrumpor, medicindelning beviljas inte enligt socialtjänstlagen, om inte egenvårdsintyg har utfärdats av legitimerad personal.

Annars gäller att de är hälso- och sjukvårdsinsatser enligt Hälso- och sjukvårdslagen (HSL). För att hemtjänstpersonal ska utföra hälso-och

sjukvårdsinsatser krävs en delegering/instruktion från hemsjukvården. Sådana åtgärder är inte insatser enligt socialtjänstlagen och omfattas därför inte av biståndsbeslutet.

Personlig vård

Insatsen är ett samlingsbegrepp och innebär bl.a. dusch, kroppsvård, toalettbesök, på- och avklädning, äta- och dricka, bäddning och rengöring av hjälpmedel.

Förflyttning

Insatsen är ett samlingsbegrepp och innebär bl.a. stöd för ändrad- eller bibehållande av kroppsställning, användning av transportmedel, förflyttning via hjälpmedel, lyft- och bärhjälp och förflyttning inomhus.

Tillsyn

Insatsen tillsyn kan beviljas om enskilds känsla av trygghet inte kan tillgodoses via trygghetslarm. Tillsyn kan beviljas när det inte finns behov av någon annan insats vid tillfället och som kräver personal. Med annan insats avses även insatser enligt hälso- och sjukvårdslagen.

Tillsyn på natten

När en enskild har behov av natttillsyn och tillsynen inte kräver personal hemma hos denne, beviljas och verkställs insatsen med digital tillsyn genom trygghetskamera.

Av biståndsbeslutet framgår antalet tillsyner per natt.

Om personen inte syns vid den digitala tillsynen upprepas den. Hur många gånger den digitala tillsynen då ska göras innan utföraren gör ett eventuellt fysiskt hembesök, kommer den enskilde och utföraren överens om.

Överenskommelser i utförandet av insatserna, dokumenteras i enskilds genomförandeplan.

Tillsyn på dagen

Tillsyn dagtid utförs genom fysiskt besök hemma hos enskild eller via telefonuppringning. Av biståndsbeslutet framgår antalet tillsyner per dag.

Om personen inte svarar i telefon upprepas uppringningarna. Hur många gånger uppringningarna då ska göras innan ett eventuellt fysiskt hembesök görs, kommer den enskilde och utföraren överens om. Överenskommelser i utförandet av insatserna, dokumenteras i enskilds genomförandeplan.

Behov av fysiskt tillsynsbesök, enligt ovan, om enskild inte syns i trygghetskamera respektive om enskild inte svarar i telefon, ska av utföraren hanteras skyndsamt och åtgärd ska ha högsta prioritet.

Aktivitet

Aktivitet är ett samlingsbegrepp för flera insatser och innefattar social samvaro och promenad utomhus.

Inom ramen för den beviljade tiden väljer den enskilde vad han eller hon önskar göra inom Aktivitet.

Enskilda i behov av rehabilitering, kan erbjudas den genom hemsjukvård eller primärvård.

- Aktivitet kan beställas med maximalt: 4 timmar/månad.

Aktivitet med digital lösning

För personer med fysisk och/eller psykisk funktionsnedsättning med undantag för personer med kognitiv svikt kan insatsen aktivitet ges som digital lösning med GPS-larm. Personen ansvarar för att själv ta på sig GPS-larmet samt se till att det är laddat.

Personer med kognitiv svikt kan istället, efter bedömning från legitimerad personal, få GPS-larm förskrivet via Hjälpmedelcentrum. Insatsen kan nyttjas av den enskilde i obegränsad omfattning.

Om den enskilde larmar under aktiviteten och har behov av att sökas upp, utförs det uppsökande besöket endast inom Västerås kommuns geografiska gräns.

Insatsen kan inte kombineras med någon annan form av aktivitet.

Insatsen följs upp av biståndshandläggare var sjätte månad.

Ledsagning

Ledsagning innebär stöd att uträtta ärenden, ta sig till och från aktiviteter som t ex mötesplats/träffpunkt.

Ledsagning innebär inte hjälp eller stöd under aktiviteten. Om enskild har behov av hjälp under aktiviteten, kan hemtjänst beviljas.

- Ledsagning till sociala aktiviteter kan beställas med maximalt: 4 timmar/månad.

Ledsagning till hälso- och sjukvårdsbesök samt sysselsättning för enskilda i arbetsför ålder begränsas ej i omfattning. Om enskild har behov av hjälp under besöket, kan hemtjänst beviljas.

Ledsagning med digital lösning

För personer som på grund av oro inte på egen hand förmår att ta sig ut i samhället kan ledsagning med digital lösning ges med GPS-larm. Insatsen

kan beviljas för ledsagning till och från aktiviteter, sysselsättning och/eller besök inom hälso- och sjukvård för personer med fysisk och/eller psykisk funktionsnedsättning med undantag för personer med kognitiv svikt. Personen ansvarar för att själv ta på sig GPS-larmet samt se till att det är laddat.

Personer med kognitiv svikt kan istället, efter bedömning från legitimerad personal, få GPS-larm förskrivet via Hjälpmedelcentrum. Insatsen kan nyttjas av den enskilde i obegränsad omfattning.

Om den enskilde larmar under ledsagningstillfället och har behov av att sökas upp, utförs det uppsökande besöket endast inom Västerås kommuns geografiska gräns.

Insatsen kan inte kombineras med någon annan form av ledsagning.

Insatsen följs upp av biståndshandläggare var sjätte månad.

Motiverande ledsagning

Motiverande ledsagning är avgiftsfri och syftar till att bryta den enskildes isolering och stötta för aktivitet och sociala kontakter.

- Motiverande ledsagning kan maximalt beställas med: 4 timmar/månad under 1 månad. Därpå görs en *uppföljning* av enskilds behov och beslut.

Avlösning

Avlösning är ett tillfälligt övertagande av den anhöriges omsorg. Insatsen beviljas när en anhörig som delar hushåll vårdar en närstående i hemmet.

Avlösningen innebär inte regelmässig omvårdnad/service, exempelvis planerad dusch, veckostädning o dyl. Det ska den anhörige sköta alternativt kan hemtjänst ansökas om.

Avlösning är avgiftsfri upp till 12 timmar per person och månad. Enskild får inte spara den beställda tiden för avlösning från en månad till en annan.

Övriga former av avlösning kan vara tillfällig vistelse på en korttidsplats, kontinuerlig växelvis vård.

- Avlösning kan beställas med maximalt: 12 timmar per månad.

Egenvård

Egenvård är hälso- och sjukvårdsåtgärder som legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal bedömt att en enskild själv kan utföra eller utföra med

hjälp av någon annan. Vilka åtgärder som kan bedömas som egenvård går inte att ange generellt. Om den enskilde behöver hjälp med egenvården kan en ansökan om bistånd enligt socialtjänstlagen göras och i samband med detta lämnas ett egenvårdsintyg. Med intyget ska den dokumenterade planeringen bifogas.

Palliativ vård

Vid palliativ vård i livets slutskede kan tillsyn och omvårdnad beviljas i längre sammanhängande och tätt återkommande tidsperioder. Bekräftelse om att det rör sig om livets slutskede ska inhämtas från läkare eller sjuksköterska. Beslut tidsbegränsas till max fyra veckor och kan vid behov förlängas.

Service

Enligt Socialstyrelsens termbank avser service t ex bostadens skötsel, inköp, post- och bankärenden, tillredning av måltider och distribution av färdiglagad mat.

Bostadens skötsel

Bostaden ska hållas i sådant skick att den enskilde kan leva, bo och känna trivsel i sitt hem och genom stöd i vardagen kunna bibehålla sin självständighet och delaktighet i så stor utsträckning som möjligt. Skälig levnadsnivå bedöms uppnås om en ensamstående person får högst 2 rum och kök städade per tillfälle var tredje vecka.

Sammanboende, där båda har behov av hemtjänst, kan beviljas städning enligt ovan med maximalt 3 r.o.k.

Husdjur i bostaden är inte skäl för mer frekvent städning.

STÄDNING kan beställas med maximalt:

- 1 r.o.k. 1 tim. och 15 min/tillfälle var tredje vecka, 1 personshushåll.
- 2 r.o.k. 1 tim. och 45 min/tillfälle var tredje vecka, 1–2 personshushåll.
- 3 r.o.k. 2 tim. och 15 min/tillfälle var tredje vecka, 2 personshushåll.

För mindre frekventa sysslor enligt nedan, beställs ingen extra tid. Dessa ska planeras in så att de ryms inom den redan beställda tiden.

- Rengöring av kylskåp, spis, fläkt
- Avfrostning av kyl och frys
- Rengöring av köksskåp, garderober etc.
- Fönsterputs med gardinbyte

TVÄTT

I tvätt ingår att ex. boka tvättstuga, ladda tvättmaskinen, hänga upp- och ta ned tvätt, strykning, mangling och lägga in den rena tvätten i skåp.

- Tvätt kan maximalt beställas med: 3 timmar/månad.

Inköp

I inköp ingår t ex att skriva inköpslista, handla och plocka upp varor, redovisa kvitton och pengar.

- Inköp kan maximalt beställas med: fyra timmar/månad.
I detta ingår att enskild får följa med och handla om den så önskar.

Hushållsgöromål

Hushållsgöromål avser t ex att sortera och slänga hushållssopor (komposterbara, brännbara och övrigt återvinningsmaterial) och vattna blommor.

Mat i ordinärt boende

Måltid kan beviljas på två sätt; matlåda eller matlagning. Behovet av mat tillgodoses som huvudregel genom distribution av matlåda. Insatsen matlåda tidsätts inte.

Matlåda gäller leverans av kall färdiglagad mat. Detta gäller oavsett om leverantören levererar kall eller varm mat. All annan måltidshjälp är hemtjänst.

Hemtjänst kan beviljas till värmning av matlåda, tillredning av enklare måltider som frukost, mellanmål, samt att duka och diska.

- Bistånd för matlagning beviljas endast om särskilda skäl föreligger, till exempel risk för undernäring orsakad av demenssjukdom eller svår fysisk ohälsa.
- Matlagning vid särskilda skäl, kan maximalt beställas med: 45 minuter/dag.
Vid behov av särskilt stöd för att äta och dricka kan insatser beviljas.

Bank-post-apoteksärenden

För betalningar ska i första hand autogiro/ betalkort användas.

För apoteksärenden gäller i första hand användning av Apodos.

- Bank-post-apoteksärenden kan beställas med maximalt: 1 timme/månad.

Trygghetslarm

Trygghetslarm (stationärt) möjliggör för den enskilde att vid oförutsedda behov, komma i kontakt med larmcentral som vid behov vidareförmedlar till hemtjänsten för åtgärd.

Om fler personer i samma hushåll har behov av larm, ska varje enskild person ha ett beslut om detta.

För den som bor i servicehus ingår trygghetslarm i den särskilda boendeformen.

- Trygghetslarm beviljas som huvudregel.

Skötsel av husdjur

- Skötsel av husdjur beviljas inte.

Månadsbidrag

Månadsbidrag beviljas i de fall där omvårdnadsbehovet är stort och omfattande insatser och tillsyn ges under större delen av dygnet och där särskild boendeform annars vore aktuell.

Vårdaren ska tillhöra samma hushåll och vara ålderspensionär. Bidraget räknas upp varje år med samma procentsats som utgör ökningen av lönen för ett vårdbiträde i lägsta löneklassen. Bidraget är inte skattepliktigt.

Månadsbidrag beviljas enligt 4 kap 2 § socialtjänstlagen och enskilda beslut kan inte överklagas. Vid avslag kan den enskilde erbjudas annat bistånd enligt 4 kap § 1 SoL, som tillgodoser behovet.

- Månadsbidrag kan endast kombineras med trygghetslarm.

Dagverksamhet

Dagverksamhet syftar till att ge personer med behov av socialt stöd en möjlighet till meningsfull sysselsättning och gemenskap. Bistånd till dagverksamhet kan även ges som stöd och avlastning till anhöriga som vårdar en närstående i hemmet.

Västerås stad erbjuder två typer av dagverksamhet: social dagverksamhet samt dagverksamhet för personer med demenssjukdom.

För den enskilde ska dagverksamheten:

- Öka möjligheterna att bo kvar i det egna hemmet
- Ge meningsfull sysselsättning
- Skapa nya kontakter och vänskap
- Stärka självkänslan
- Bevara och förbättra funktioner
- Ge möjlighet till begriplighet och en känsla av sammanhang
- Ge möjlighet till fysisk aktivitet

För social dagverksamhet krävs inte biståndsbeslut.

Dagverksamhet för personer med demenssjukdom erbjuds enskilda i ordinärt boende som har av läkare fastställd demensdiagnos eller likande kognitiva svårigheter. Insatsen kräver biståndsbeslut.

- Dagverksamhet för personer med demenssjukdom kan beviljas med maximalt: 4 dagar per vecka.
- För personer samboende med person som förvärvsarbetar kan insatsen beviljas med 5 dagar per vecka.

Boendestöd

Se riktlinjer för biståndsbedömning enligt socialtjänstlagen inom nämnden för personer med funktionsnedsättning.

Korttidsplats

Korttidsplats definieras som en bäddplats utanför det egna boendet, avsedd för tillfällig vård och omsorg dygnet runt.

Kriterier för att bevilja korttidsplats

Korttidsplats kan beviljas vid en eller flera nedan uppräknade behov eller situationer:

- Vid behov av omfattande vård och omsorg under stor del av dygnet och där alla andra insatser är uttömda och tryggheten ändå inte kan tillförsäkras i det ordinära boendet.
- Som en tillfällig lösning i avvaktan på att omfattande bostadsanpassning genomförs.
- Som en tillfällig lösning vid en akut situation i väntan på permanent särskilt boende.

Korttidsplats/växelvårdsplats/trygghetsplats kan beviljas personer som är över 18 år.

Insatsen korttidsplats tidsbegränsas, som längst tre veckor.

PRIORITERINGSORDNING KORTTIDSVERKSAMHET

- Akut behov av korttidsplats från ordinärt boende
- Utskrivningsklara personer från sjukhuset

Parbo-garantin gäller inte på korttidsplats.

Korttidsplats för personer i behov av palliativ vård i livets slut

För personer som vistas på korttidsplats och erhåller palliativ vård i livets slut fattas, i samband med att läkare upprättar vårdplan i livets slut, beslut om korttidsplats på max fyra veckor. Beslutet ska omprövas parallellt med att läkare uppdaterar vårdplanen.

Akut behov av korttidsplats

Om akut behov av korttidsplats uppstår kvällar, nätter eller helger är sjuksköterska vid Västerås stad vård och omsorgs hemsjukvård samt sjuksköterska vid Zethelius och Gryta korttidsenheter delegerade att bevilja detta på samtliga av stadens korttidsenheter. Närmast påföljande vardag ska biståndshandläggare informeras för vidare handläggning.

Inskrivning inom slutenvården under vistelse på korttidsenhet

Om en person som vistas på korttidsenhet får behov av sjukhusvård och blir inskriven på slutenvårdsplats upphör biståndet för korttidsplats.

Växelvårdsplats

Beviljas personer med ett omfattande vård- och omsorgsbehov och som har en sammanboende anhörig i behov av avlastning.

Insatsen kan beslutas i omfattningen 2x2 veckor. Den enskilde ska vistas minst lika lång tid hemma som den vistas på växelvårdsplats.

Växelvårdsplats kan inte kombineras med trygghetsplats.

Trygghetsplats

Beviljas personer med ett omfattande vård- och omsorgsbehov och som har en sammanboende anhörig i behov av avlastning.

Insatsen beviljas som ett rambeslut, trygghetsplats, med totalt 84 dagar per kalenderår. Beslutet innebär att den enskilde kan, när han/hon så önskar, vistas på trygghetsplats under maximalt sju dygn per tillfälle. Plats bokas av

den enskilde eller dess anhöriga direkt hos korttidsenheten. Bokning ska ske senast klockan 13.00 närmaste vardag innan personen avser att komma till trygghetsplatsen. Vid ett tillfälle per år får den enskilde boka en period om maximalt 14 dygn i sträck. Man får ha max två bokningar i systemet samtidigt.

Trygghetsplats kan inte kombineras med växelvårdsplats.

Korttidsplats/ växelvårdsplats/trygghetsplats för personer med demenssjukdom

Västerås stad har särskilda bäddplatser avsedda för personer med demenssjukdom. Personer med diagnostiserad demenssjukdom eller personer under pågående demensutredning som beviljas korttidsplats/växelvårdsplats/trygghetsplats ska få sitt beslut verkställt på en plats avsedda för personer med demenssjukdom.

Särskilt boende

Äldrenämndens särskilda boenden är:

- Servicehus
- Äldreboende
- Gruppboende

Enskilda med personlig assistans enligt socialförsäkringsbalken beviljas ej särskilt boende.

Den enskilde som så önskar ska kunna bo kvar i sin bostad till livets slut. I vissa fall kan det dock, för att den enskildes behov bättre ska kunna tillgodoses, bli aktuellt med nytt biståndsbeslut och flyttning till annan boendeform.

Hälso- och sjukvård samt rehabilitering utgör integrerade delar i verksamheten och ska vara ett stöd i den enskildes vardag.

Kriterier för servicehus

Särskilt boende i servicehus är avsett för personer utan minnesproblematik och som i sin dagliga livsföring behöver trygghet och närhet till personal samt:

- har behov av service- och omvårdnadsinsatser, som inte är tillfälliga, dessa kan vara av såväl psykisk- som fysisk art och
- behöver tillsyn eller andra insatser under del av dygnet och/eller upplever otrygghet, ensamhet, osäkerhet eller oroskänsla i sitt ordinära boende och som kan påverka välbefinnandet.

Hög ålder, otrygghet och social isolering, hos den enskilde ska särskilt beaktas vid bedömning av behov av servicehus.

Personer som är över 65 år och ej har en demenssjukdom ska när de har hemtjänstinsatser i en omfattning av 60 timmar eller mer i månaden informeras om möjligheten att söka insatsen servicehus. Personens behov av hemtjänstinsatser ska ej vara tillfälligt. Om personen ansöker om boende i servicehus ska insatsen beviljas.

Förutom beslut om servicehus fattas även beslut om hemtjänst för att individuella behov ska tillgodoses. Hemtjänstbeslutet fattas med samma bedömningsgrunder som vid ordinärt boende. Hemtjänstinsatserna utförs av den utförare/ leverantör som har avtal om driften av servicehuset.

I utförarens/ leverantörens grunduppdrag i servicehus ingår exempelvis ansvar för aktiv tillsyn samt visst stöd, som inte är biståndsbedömt, till dem som bor i servicehuset. ”Visst stöd” kan innebära enklare, tillfälliga stödinsatser i allmänna utrymmen.

Kriterier för äldreboende

Särskilt boende i äldreboende är avsett för dem som i sin dagliga livsföring behöver trygghet och närhet till personal samt:

- har omfattande behov av service och omvårdnadsinsatser som inte är tillfälliga och dessa kan vara av såväl psykisk som fysisk art och/eller
- behöver tillsyn eller andra insatser under stor del av dygnet och/eller upplever en så stor otrygghet, ensamhet, osäkerhet eller oroskänsla i sitt ordinära boende att välbefinnandet hotas.

Biståndsbeslutet ska grunda sig på en helhetsbedömning där framförallt behovet av omvårdnad är avgörande. För att individuella behov ska tillgodoses fattas, förutom beslut om äldreboende, även beslut om insatser. Beslutet om service och omvårdnad anges inte i timmar.

Kriterier för gruppboende

Vissa äldreboenden, ibland delar av, är avsedda för personer med demensdiagnoser. Biståndsbeslutet har samma grunder som dem som gäller för äldreboende med den skillnaden att det krävs ett intyg på en av läkare fastställd demensdiagnos.

För att individuella behov ska tillgodoses fattas, förutom beslut om gruppboende även beslut om service och omvårdnad. Beslutet om service och omvårdnad anges inte i timmar.

Vid anvisning av ledig lägenhet i särskilt boende prioriteras enligt nedan:

- Verkställighet av domstolsbeslut
- Enskild som bedömts ha behov av omfattande omvårdnadsinsatser
- Enskild som fått avslag på hemtjänstansökan med omfattande behov
- Datum för nämndens (delegats) beslut
- Enskild som önskar byte av bostad

Om den enskilde tackar nej till erbjudet boende mer än en gång, tar handläggaren kontakt med den enskilde för att ta reda på varför den enskilde tackat nej till erbjudet boende. Kontakten ska klarlägga om behovet kvarstår eller inte, alternativt om behovet kan tillgodoses på annat sätt.

Kriterier för att bevilja medflytt till särskilt boende

Medflyttare eller medboende är personen som flyttar med till särskilt boende utan att själv ha beviljats den insatsen.

En förutsättning för äldre (65 år) makars fortsatta sammanboende när enbart den ena har behov av särskilt boende är att:

- de har varaktigt bott samman
- de är överens om detta
- de är införstådda med vad detta innebär och att boende i särskilt boende alltid är ett frivilligt val.

Make, maka, sambo och registrerad partner är könsneutrala benämningar och jämställs med make.

För den som har beviljats eller beviljas särskilt boende ingår det i bedömningen av skälig levnadsnivå, att makar som sammanbott varaktigt ska kunna fortsätta att bo tillsammans oavsett olika omsorgsbehov.

Bestämmelsen ska endast tillämpas när enbart den ena maken i ett par bedömts ha rätt till insatsen särskilt boende.

Servicehus beviljas inte i de fall ett par ansöker om servicehus och den ene har ett stort omvårdnadsbehov på grund av en demenssjukdom och den andra vårdar sin närstående.

Medboende på äldreboende kan köpa måltids-/tvätt abonnemang till pris som fastställs av respektive utförare/leverantör med ansvar för driften av enheten. Abonnemanget betalas direkt till utföraren/leverantören.

I beslutet om insatsen äldreboende ingår städning vilket innebär att den medboende inte kan beviljas städning då behovet redan är tillgodosett. Medboende kan ansöka om andra hemtjänstinsatser för egen del. Det är då boendets personal som utför dessa insatser.

Om make/maka har flyttat med till servicehus kan denne ansöka om hemtjänstinsatser för egen del. Serviceinsatser prövas utifrån hushållsgemenskapen. Det är boendets personal som utför insatserna.

Om den medboende önskar köpa hushållsnära tjänst från den leverantör som har driftansvar för servicehuset, så kan den medboende använda RUT-avdrag, förutsatt att leverantören är privat utförare. Om den kommunala utföraren har driftansvar kan hushållsnära tjänst inte köpas och således heller inget RUT-avdrag göras.

Den medboende har inte rätt till hälso- och sjukvårdsinsatser i boendet, utan hänvisas till sin vårdcentral. Om medboende har rätt till hemsjukvård, utförs sjukvården av boendets personal.

I de fall makar har valt att bo tillsammans i särskilt boende och den biståndsberättigade flyttar från boendet eller avlider, medför det att beslutet om särskilt boende avslutas och hyresavtalet sägs upp.

Den medboende kan ansöka om och beviljas särskilt boende för egen del om behov föreligger. Finns inte behov av särskilt boende, har den enskilde inte rätt att bo kvar. Senast inom tre månader efter det att maken med biståndsbeslut om särskilt boende inte bor kvar, ska den medboende flytta från det särskilda boendet. Detta ska tydliggöras vid inflyttning, i en bilaga till hyresavtalet.

I de fall en tidigare medboende inte har förmåga att själv ordna en bostad kan äldrenämnden vara behjälplig.

Medflyttning och kvarboende kunde innan 2013 beviljas en partner i ett parförhållande när den ena personen i förhållandet beviljats särskilt boende i servicehus. I händelse av att personen med det beviljade biståndet inte bodde kvar hade den medflyttande, som flyttade in före 2013, möjlighet att bo kvar. Om bostaden är anpassad för två personer erbjuds den kvarboende en mindre bostad i samma servicehus.

Från och med 2013 fattas inga nya beslut som medger kvarboende för efterlevande.

Erbjudande om särskilt boende under vistelse på korttidsplats

Den enskilde som vistas på korttidsplats och som väntar på permanent plats inom särskilt boende kan ha specifika önskemål om boende. Detta önskemål kan i vissa fall vara svårt att tillgodose. När det gäller makar tas särskild hänsyn till närhetsprincipen.

I möjligaste mån tas också hänsyn till önskemål om geografisk närhet så som det uttryckts i förstahandsvalet. Även om den erbjudna bostaden inte

utgör förstahandsvalet är fortsatt vistelse på korttidsplats inte möjligt.
Undantag kan medges om den bostad som erbjudits ej är fullvärdig.

En person på korttids, som erbjuds lägenhet i särskilt boende, har att flytta till erbjudet särskilt boende eller återvända till sin ordinära bostad.
I avvaktan på beslut och verkställighet om särskilt boende i annan kommun, ska den enskilde erbjudas att återvända till sin ordinära bostad eller ansöka om särskilt boende i Västerås.

Om enskild vistas på korttidsplats och beviljas särskilt boende tillsammans med make och lämplig lägenhet för två personer inte kan erbjudas, har den enskilde att tacka ja till erbjudet boende i avvaktan på sådan lägenhet alternativt vänta på lägenhet i sitt ordinära boende.

Parbo-garanti

I de fall två makar, sammanboende eller registrerade partners är i behov av särskilt boende, ska med skälig levnadsnivå förstås att båda bereds plats på samma boende om de så önskar. Även i samband med valet av boendeform ska makarnas önskemål så långt som möjligt beaktas.

VÄSTERÅS STAD

Kontaktcenter: 021-39 00 00

www.vasteras.se